

„Monitor ASEAN” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w państwach Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie.

MGR MATEUSZ CHATYS

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MARZEC 2021

CHINY NIE USTĘPUJĄ W PROWOKACYJNYCH DZIAŁANIACH NA MORZU POŁUDNIOWOCHIŃSKIM

W marcu obserwowano napięcia wokół rafy Whistun znajdującej się w archipelagu Spratly, w pobliżu której zakotwiczonych zostało kilkaset chińskich statków. Mimo zapewnień strony chińskiej, że to tylko kutry rybackie Filipiny uznają, iż to jednostki chińskiej milicji morskiej. Ponadto na szczególną uwagę zasługuje również niepokojąca sytuacja w Birmie, gdzie rząd kontynuuje krwawe tłumienie protestów, mimo ostrej krytyki na arenie międzynarodowej.

2 marca: dylematy ASEAN wobec sytuacji w Birmie. Ministrowie spraw zagranicznych państw ASEAN wzięli udział w wirtualnym szczycie, którego głównym tematem była sytuacja wewnętrzna w Birmie, będąca skutkiem zamachu stanu z początku lutego bieżącego roku. Birma była reprezentowana przez nowego szefa dyplomacji, mianowanego z ramienia wojskowego rządu - Wunna Maung Lwin. Wbrew oczekiwaniom wielu obserwatorów nieformalny szczyt nie przyniósł spektakularnych osiągnięć. We wspólnym oświadczeniu wieńczącym szczyt znalazło się bardzo dużo ogólników, które sprowadzały się do wezwania do zakończenia przemocy i poszukiwania porozumienia pomiędzy stronami sporu w Birmie. W bardziej zdecydowanym tonie wybrzmiały oświadczenia pokonferencyjne poszczególnych ministrów spraw zagranicznych. Na przykład szef singapurskiej dyplomacji wezwał do uwolnienia prezydenta i radcy stanu.

KOMENTARZ

Rosnący kryzys wewnętrzny w Birmie zwiększa presję na Stowarzyszeniu Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), aby zajęło zdecydowane stanowisko w sprawie brutalnego tłumienia protestów przeciwko wojskowemu rządowi, który przeprowadził zamach stanu na początku lutego. Do tej pory wszelkie apele o zwołanie nadzwyczajnego szczytu ASEAN w tej sprawie nie przyniosły żadnych skutków. Coraz więcej analityków i decydentów alarmuje, że jeżeli ASEAN nie będzie w stanie doprowadzić do pokojowego zażegnania kryzysu, przyczyni się to do osłabienia pozycji stowarzyszenia na arenie międzynarodowej, a także utraty wiarygodności wewnątrz organizacji.

Wezwania do zwołania nadzwyczajnego szczytu ASEAN popłynęły do tej pory z Indonezji, Malezji oraz Singapur. Protesty w Birmie były również przedmiotem rozmowy, do której doszło między ministrem spraw zagranicznych Indonezji Retno Marsudi oraz jej japońskim odpowiednikiem Toshimitsu Motegi. Japonia jako największy inwestor w Birmie również jest zaniepokojona sytuacją wewnętrzną w tym kraju, stąd minister Motegi docenił starania ASEAN na rzecz mediacji z birmańskimi wojskowymi. Wydaje się, że zasada nieingerowania w wewnętrzne sprawy członków stowarzyszenia skutecznie paraliżuje jakiejkolwiek konstruktywne działania, zapobiegające dalszemu rozlewowi krwi. Wyjściem z tej sytuacji może się okazać zastosowanie formuły „ASEAN minus X”, stanowiącej swojego rodzaju

obejście zasady pełnego konsensusu w podejmowaniu decyzji. Taka sytuacja miała już miejsce w przypadku filipińskiej rewolucji z 1986 roku, kiedy z pominięciem Filipin ministrowie spraw zagranicznych Brunei, Indonezji, Malezji, Singapuru i Tajlandii wydali wspólne oświadczenie, w którym wyrazili głębokie zaniepokojenie i wezwali do powstrzymania się od brutalnych działań. Co prawda drugiego marca odbył się nieformalny szczyt ministrów spraw zagranicznych ASEAN w której uczestniczył birmański szef dyplomacji wojskowego rządu Wunna Maung Lwin, ale nie przyniósł on przełomowych rezultatów. Zwieńczeniem szczytu było wydanie wspólnego oświadczenia, w którym znalazły się odniesienia do Birmy w trzech ostatnich punktach, aczkolwiek zostały one sformułowane bardzo ogólnikowo, a wszystko sprowadzało się do wezwania wszystkich zaangażowanych stron o zaprzestanie przemocy, pokojowego rozwiązania sporu i uwolnienia więźniów politycznych. Znacznie bardziej stanowcze oświadczenia wydali po szczycie jak i w jego trakcie przedstawiciele Malezji, Singapuru, oraz Indonezji. Otwarcie potępili brutalność podczas pacyfikacji protestów, natomiast Filipiny wyraziły swoje głębokie zaniepokojenie rozwojem sytuacji w Birmie.

Spirala przemocy sił zbrojnych (Tatmadaw) po spotkaniu szefów dyplomacji państw ASEAN tylko się zwiększyła. Wraz z końcem marca zanotowano od początku lutego ponad 500 ofiar śmiertelnych protestów, wśród których znalazły się również kobiety i dzieci. Wszystko wskazuje na to, że ASEAN będzie musiał przedsięwziąć poważniejsze środki, żeby zmusić birmańskie wojsko do normalizacji sytuacji, ponieważ to, w jaki sposób rozwinie się sytuacja w Birmie przełoży się na wizerunek i pozycję na arenie międzynarodowej całego stowarzyszenia.

I. STOSUNKI BILATERALNE CHIN Z PAŃSTWAMI ASEAN

2 marca: minister obrony Filipin wezwał do nieupolityczniania kwestii związanych z chińską szczepionką na COVID-19. Delfin Lorenzana wezwał krytyków rządu do powstrzymania się od wykorzystywania chińskiej szczepionki do uprawiania polityki. Zwraca uwagę, że jest to pierwszy rodzaj szczepionek, który dotarł do kraju, ale wkrótce zostaną dostarczone również szczepionki innych producentów. Podkreślił również, że nieuzasadnione demonizowanie chińskiego leku może się negatywnie odbić na zdrowiu i bezpieczeństwie obywateli. Dodaje także, iż chińska firma farmaceutyczna dostarcza do kraju od 2009 roku innego rodzaju szczepionki przeciwko tężcowi, grypie czy wściekliznie i nie zanotowano przypadków jakichkolwiek powikłań albo nieprawidłowości.

3 marca: Malezja zatwierdziła chińską szczepionkę do krajowego użytku. Minister zdrowia Noor Hisham Abdullah poinformował o zarejestrowaniu leku produkowanego przez chiński koncern farmaceutyczny Sinovac Biotech. Warunkowe zatwierdzenie otrzymała również szczepionka konsorcjum AstraZeneca/Oxford, natomiast jako pierwsza w kraju została zarejestrowana szczepionka opracowana przez Pfizer-BioNTech.

4 marca: Chiny apelują o obniżenie napięć w Birmie. Rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Wang Wenbin poinformował podczas konferencji prasowej, że utrzymywany jest stały kontakt z przedstawicielami rządu cywilnego i wojskowego w Birmie. Dodał również, że prowadzone są mediacje na rzecz obniżenia napięć w tym kraju oraz

rozwiązania wszystkich sporów na drodze pokojowych negocjacji w ramach obowiązującego prawa.

4 marca: premier Kambodży mimo zaszczepienia się inną szczepionką na COVID-19, broni chińskiego leku. Hun Sen został zaszczepiony lekiem na koronawirusa wyprodukowanego przez konsorcjum AstraZeneca/Oxford, jako przyczynę podając, zalecenia specjalistów. Premier Kambodży ma 68 lat a co za tym idzie nie znajduje się w grupie wiekowej 18-59, w której skuteczność chińskiej szczepionki jest największa. Lekiem Sinopharmu zostali jednak zaszczepieni jego synowie oraz część członków rządu. Hun Sen po przyjęciu szczepionki zwrócił się do obywateli, aby rozwiać wszelkie wątpliwości dotyczące skuteczności chińskiego leku. Stwierdził, że CoronaVac jest stosowana w większej liczbie państw niż np. szczepionka AstraZeneca, co najlepiej świadczy o jej właściwościach.

4 marca: Chiny opublikowały film z ćwiczeń desantowych na Morzu Południowochińskim. Chińska marynarka wojenna, armia oraz siły powietrzne wzięły udział w ćwiczeniach polegających na przeprowadzeniu desantu na Wyspie Triton w archipelagu Paracele. Z nagrania wynika, że w manewrach wykorzystano szeroki wachlarz sprzętu i uzbrojenia w tym poduszki desantowe typu 726 "Wild Horse" oraz amfibie z czołgami typu 96A. Jeżeli chodzi o marynarkę wojenną to można było odnotować udział niszczyciela rakietowego typu 052D, fregatę rakietową typu 054A oraz okręt wsparcia. Natomiast w powietrzu były obecne myśliwce Su-30MKK i bombowce H-6K. Nie podano dokładnej daty przeprowadzenia ćwiczeń, ale warto zaznaczyć, że publikacja materiału miała miejsce w trakcie miesięcznych ćwiczeń chińskiej marynarki wojennej na Morzu Południowochińskim.

7 marca: minister spraw zagranicznych Chin zabrał głos w sprawie sytuacji w Birmie. Wang Yi na konferencji prasowej odniósł się do obecnej sytuacji u południowego sąsiada zwracając uwagę na trzy aspekty. Po pierwsze wyraził nadzieję, że władze Birmy osiągną pokój i stabilność, a także unikną przemocy. Ponadto zwrócił uwagę, że Pekin szanuje zasadę nieingerowania w wewnętrzne sprawy innych państw zgodnie z pozostałymi państwami Azji Południowo-Wschodniej w formule „ASEAN way”. Niemniej jednak Chiny są gotowe do pełnienia roli mediatora, jeżeli przedstawiciele Birmy wyjdą z taką inicjatywą. Oprócz tego powołał się na braterskie relacje z Birmą i zaznaczył, że Chiny utrzymują dobre i przyjazne relacje ze wszystkimi stronami, w tym z politykami Narodowej Ligii dla Demokracji.

8 marca: organizacje chroniące prawa człowieka rozpoczęły dochodzenia w sprawie śmierci domniemanych komunistycznych rebeliantów na Filipinach. W trakcie serii operacji przeprowadzonych przez filipińskie siły bezpieczeństwa zginęło dziewięć osób, podejrzewanych o wywrotową działalność komunistyczną. Do tych wydarzeń doszło zaledwie dwa dni po tym jak prezydent Rodrigo Duterte w swoim wystąpieniu zachęcił do zabijania komunistycznych rebeliantów. Przedstawiciele pozarządowych organizacji na Filipinach jednoznacznie potępiają działania prezydenta, podobnie jak to było w przypadku kampanii antynarkotykowej. Zwracają uwagę na to, że nie wszyscy komuniści są terrorystami i nie należy ich oceniać przez pryzmat wartości, których są zwolennikami. Tak stanowcze działania wymierzone przeciwko komunistom mogą być zaskakujące, biorąc pod uwagę linię polityki zagranicznej obranej przez prezydenta Duterte, który doprowadził do wzmocnienia relacji z Chinami, kosztem stosunków ze Stanami Zjednoczonymi.

9 marca: Laos obok Pakistanu i Białorusi znalazł się wśród państw popierających na forum ONZ zmiany systemu wyborczego w Hongkongu. Ambasador Kham-Inh Khitchadeth, pełniący funkcję przedstawiciela Laosu przy ONZ wyraził poparcie dla zmian systemu wyborczego w Hongkongu, nad którymi obradowało Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych. Temat budzi wiele kontrowersji na arenie międzynarodowej, ponieważ proponowane zmiany zwiększają kontrolę Pekinu nad Hongkongiem, zmniejszając przy tym jego niezależność.

10 marca: pod koniec marca zostaną dostarczone kolejne chińskie szczepionki do Tajlandii. Minister zdrowia Anutin Charnvirakul poinformował, że 800 tys. dawek szczepionki produkowanej przez chiński koncern farmaceutyczny Sinovac zostanie dostarczonych do Tajlandii 25 marca. Warto zaznaczyć, że premier Prayuth Chan-ocha nie zostanie zaszczepiony chińskim lekiem tylko szczepionką produkowaną przez konsorcjum AstraZeneca/Oxford.

11 marca: zamach stanu w Birmie podsycił antychińskie nastroje. W mieście Mandalaj odbyły się protesty przeciwko chińskim inwestycjom w Birmie. Uczestniczy protestu zarzucają Pekinowi współpracę i wspieranie wojskowych, którzy stoją za zamachem stanu. Pojawiły się nawet groźby zniszczenia rurociągów (gazowy powstał w 2013 roku, a drugi służący do transportu ropy naftowej w 2017 roku), po tym jak wyciekła notatka ze spotkania przedstawicieli obu państw z 24 lutego, w której strona chińska zwróciła się o zwiększenie ochrony trasy, przez którą przebiegają rurociągi przed zbrojnymi grupami mniejszości etnicznych. Wszystko wskazuje na to, że zamach stanu przyczyni się do zwiększenia antychińskich nastrojów, co może zagrozić przyszłości chińskich planów inwestycyjnych w tym kraju. Birmańczycy domagają się zdecydowanego potępienia przez Pekin działań wojska, w wyniku których rośnie ilość zatrzymanych i ofiar śmiertelnych.

11 marca: Wietnam wyraził sprzeciw wobec chińskich ćwiczeń militarnych w obrębie archipelagu Paracele. Rzeczniczka ministerstwa spraw zagranicznych Le Thi Thu Hang poinformowała na konferencji prasowej, że wszelka działalność Chin w obrębie Wysp Paracele narusza suwerenność Wietnamu, który posiada do nich prawa historyczne. Była to odpowiedź na materiał filmowy opublikowany przez chińską telewizję, pokazujący ćwiczenia wojskowe i desant żołnierzy na Wyspę Triton. Rzeczniczka podkreśliła, że tego rodzaju działania komplikują relacje dwustronne między państwami i przyczyniają się do destabilizacji w regionie.

14 marca: chińskie fabryki zostały spalone w wyniku protestów w Birmie. Ponad 70 osób zostało zabitych w trakcie tłumienia antyrządowych protestów trwających już od sześciu tygodni. Protestujący obrali za swój cel również chińskie zakłady produkcyjne na przemysłowych przedmieściach największego miasta w Birmie – Rangun. Rosnące antychińskie nastroje są wynikiem przekonania protestujących o chińskim wsparciu dla wojskowego rządu odpowiedzialnego za przeprowadzenie zamachu stanu na początku lutego. Chińska ambasada w Birmie wezwała władze do powstrzymania aktów przemocy wobec Chińczyków i ich własności, zgodnie z obowiązującym prawem.

15 marca: Chiny wprowadzą uproszczone procedury wizowe dla obcokrajowców zaszczepionych chińską szczepionką na COVID-19. Chińska ambasada na Filipinach jako jedna z pierwszych ogłosiła nową politykę wznowienia regularnych podróży, opartą na warunku zaszczepienia się chińską szczepionką na koronawirusa. Na Filipinach program

szczepień szczepionką produkowaną przez firmę Sinovac Biotech rozpoczął się 1 marca dzięki darowiźnie w postaci 600 tys. dawek leku. Chińska placówka dyplomatyczna nie podała przyczyn, dla których uproszczenie procedur wizowych nie będzie obowiązywało osób zaszczepionych szczepionką producentów z innych państw.

16 marca: Chiny zaleciły ewakuację pracowników państwowych przedsiębiorstw z Birmy.

Działająca w ramach Rady Państwowej, komisja nadzoru i administracji majątkiem nakazała ewakuację pracowników z Birmy (oprócz niezbędnego personelu) w obliczu rosnących nastrojów antychińskich w Birmy i aktów przemocy. Wydany został również komunikat dla wszystkich firm prywatnych prowadzących działalność w Birmy, aby upewniły się czy dysponują odpowiednimi środkami, żeby w sytuacji podwyższonego ryzyka przeprowadzić ewakuację personelu. Do tej pory zniszczone zostały 32 chińskie fabryki na przedmieściach Rangun, a straty są szacowane na 37 mln USD.

17 marca: Chiny planują utworzenie w Tajlandii ośrodka konserwacji sprzętu i uzbrojenia importowanego z Chin.

Sekretarz ds. obrony Nat Intarachoen na spotkaniu z chińskim attaché wojskowym w Tajlandii Wu Xiaoyi omówił możliwości nowych chińskich inwestycji w Tajlandii, zwłaszcza w sektorze obrony. Oprócz tego poruszone zostały tematy intensyfikacji współpracy militarnej w ramach wspólnych manewrów takich jak Joint Strike, Blue Strike, Falcon Strike i Cobra Gold. Generał Intarachoen zaproponował również możliwość dalszego rozwijania umiejętności tajskej kadry wojskowej poprzez programy wymiany i studiów na chińskim Uniwersytecie Obrony Narodowej w Pekinie.

18 marca: Malezja rozpoczęła szczepienia chińską szczepionką na COVID-19.

Minister nauki, technologii i innowacji Malezji - Khairy Jamaluddin, jako jeden z pierwszych przedstawicieli rządu przyjął zastrzyk szczepionką produkowaną przez chińską firmę farmaceutyczną Sinovac Biotech. Pierwsze dawki leku zostały dostarczone do Malezji 27 lutego, a kolejna dostawa powinna zostać zrealizowana jeszcze w marcu. Ponadto Sinovac podpisało umowę z największą firmą farmaceutyczną w Malezji – Pharmaniaga, na dostarczenie materiałów do produkcji 14 mln dawek, które zostaną rozlane do fiolek już w Malezji. Szczepionka CoronaVac jest drugim lekiem na koronawirusa po szczepionce firmy Pfizer-BioNTech, dopuszczonym do stosowania w Malezji. Rząd planuje zaszczepić 80% populacji do lutego przyszłego roku i szacuje się, że 20% ludzi zostanie zaszczepionych CoronaVac.

19 marca: Filipiny oceniają szkody środowiska morskiego na Morzu Południowochińskim wyrządzone przez Chiny w celu oszacowania wysokości rekompensaty.

Podczas wirtualnej konferencji zorganizowanej przez biuro prezydenta, podsekretarz stanu Analiza Rebueta Teh poinformowała o pracach mających na celu określenie zasobów morskich Filipin w ramach wyłącznej strefy ekonomicznej na Morzu Południowochińskim. Zebrane w ten sposób dane mogą być podstawą do podjęcia kroków prawnych wobec Chin w celu określenia wysokości odszkodowania za poniesione straty w wyniku chińskiej aktywności na tym akwenie. Zniszczenia środowiska morskiego były przedmiotem wyroku Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016, w którym wskazano, że Chiny są odpowiedzialne za zniszczenia na Morzu Południowochińskim. W wyroku wskazano, iż Chiny odpowiadają za spadek pokrywy koralowej o 95% oraz zniszczenie 70 km² istniejących raf koralowych. Nie podjęto jednak ostatecznej decyzji o złożeniu wniosku o wypłacenie rekompensaty,

zaznaczając, że preferowanym rozwiązaniem jest międzynarodowa współpraca na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

21 marca: Filipiny wyraziły zaniepokojenie obecnością ponad 200 chińskich statków rybackich na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Organy filipińskiego rządu nadzorujące kwestie związane ze spornymi terytoriami poinformowały o wykryciu 220 chińskich statków zacumowanych w pobliżu rafy Whitsun (filipińska nazwa to Julian Felipe), położonej 324 km na zachód od miasta Bataraza w zachodniej prowincji Palawan. Podkreślono, że rafa znajduje się w wyłącznej strefie ekonomicznej kraju, a co za tym idzie Filipiny mają wyłączne prawo do eksploatacji wszelkich złóż naturalnych, w tym ryb i owoców morza. Choć statki nie prowadziły połowów istnieje duże ryzyko zniszczenia środowiska naturalnego wokół rafy Whitsun z uwagi na bardzo dużą liczbę statków. Minister spraw zagranicznych Teodoro Locsin Jr. odpowiedział za pośrednictwem mediów społecznościowych, że na razie nie złożono żadnego oficjalnego protestu dyplomatycznego, ponieważ wojsko nie zwróciło się do niego jeszcze w tej sprawie.

23 marca: Filipińskie siły zbrojne nie podjęły decyzji w sprawie wzmożonej obecności chińskich statków na Morzu Południowochińskim. Po tym jak ministerstwo spraw zagranicznych złożyło 22 marca na wniosek doradcy ds. bezpieczeństwa narodowego Hermogenesa Esperona Jr protest dyplomatyczny przeciwko Chinom odnośnie prowokacyjnych działań i militaryzacji spornego obszaru (rafa Whitsun), wojsko wciąż analizuje jakie podjąć kolejne kroki. Siły zbrojne Filipin wspólnie z krajową grupą zadaniową ds. Morza Zachodniofilipińskiego (NTF-WPS) poinformowały, że w pobliżu rafy Whitsun wciąż przebywa co najmniej 183 chińskich statków, w związku z czym analizowane są wszystkie scenariusze w jaki sposób zareagować a tą sytuację. Na chwilę obecną są prowadzone patrole w pobliżu rafy, żeby na bieżąco kontrolować liczbę chińskich jednostek na tym obszarze.

23 marca: wicepremier Tajlandii otrzymał drugą dawkę chińskiej szczepionki na koronawirusa zapewniając, że jest bezpieczna dla zdrowia. Wicepremier i jednocześnie minister zdrowia Anutin Charnvirakul po raz drugi zaszczepił się szczepionką CoronaVac promując tym samym krajowy program szczepień i zapewniając o bezpieczeństwie oraz skuteczności szczepionki produkowanej przez chiński koncern farmaceutyczny Sinovac Biotech.

24 marca: Chiny kontynuują rozbudowę wysp na Morzu Południowochińskim. Według najnowszych zdjęć satelitarnych zrobionych przez amerykańską firmę Maxar, zajmującą się technologiami kosmicznymi, Chiny kontynuują rekultywację terenu na rafie Subi w archipelagu Spratly. Wszystko wskazuje na to, że utworzony został nowy fragment lądu o powierzchni około 2,85 ha., na którym mogą powstać nowe instalacje jak n. wieża obserwacyjna lub radarowa. Nowe odkrycie jest tym bardziej istotne, że w 2015 roku Pekin stwierdził, iż wstrzymuje wszelkie prace mające na celu rekultywację terenu na Morzu Południowochińskim.

25 marca: Filipiny zwiększają liczbę okrętów marynarki wojennej na Morzu Południowochińskim w obliczu napięć z Chinami. Generał Cirilito Sobejana wydał rozkaz rozmieszczenia większej liczby okrętów wojennych na Morzu Południowochińskim, których zdaniem będzie prowadzenie patroli, mających na celu zabezpieczenie suwerenności kraju w ramach wyłącznej strefy ekonomicznej. Decyzja została podjęta w odpowiedzi na

obecność 183 chińskich statków rybackich w pobliżu rafy Whitsun. Filipińska marynarka wojenna nie będzie się zbliżała do chińskich jednostek, ponieważ z perspektywy prawa międzynarodowego są statkami cywilnymi, a co za tym idzie interwencja okrętów wojennych mogłaby zostać odebrana jako działania antagonistyczne. Filipiny chcąc uniknąć incydentu i zaangażowania chińskiej marynarki wojennej postanowiły ograniczyć swoją interwencję do patroli. Chińska marynarka wojenna w odpowiedzi na protest dyplomatyczny w sprawie zwiększonej obecności chińskich statków przy rafie Whitsun odpowiedziała, że statki zacumowały w tym obszarze z powodu złych warunków pogodowych. Nie podano jednak informacji czy statki wycofają się z wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin, gdy pogoda ulegnie poprawie. Swój przeciw wobec chińskich działań wyraziły również takie państwa jak Stany Zjednoczone, Japonia, Australia i Kanada.

25 marca: wewnętrzne walki w Birmie odbywają się coraz bliżej granicy z Chinami. Armia Niepodległości Kaczinu (KIA), będąca jedną z głównych grup zbrojnych reprezentującą mniejszość etniczną ze stanu Kaczin, przejęła po walkach z armią strategiczne wzgórze w dystrykcie Bhamo. Wewnętrzne walki w Birmie na tle etnicznym oprócz zamieszek związanych z zamachem stanu na początku lutego mogą poważnie zaszkodzić relacjom dwustronnym między państwami. Tym bardziej, że według doniesień KIA podczas wojskowego ostrzeliwania artyleryjskiego pozycji zajmowanych przez KIA, część pocisków spadło na terytorium chińskie. Przedstawiciele birmańskiej armii nie skomentowali tych doniesień.

25 marca: prezydent Filipin rozmawiał z chińskim ambasadorem w sprawie napięć na Morzu Południowochińskim. Rodrigo Duterte w rozmowie z ambasadorem Huang Xilianem poruszał temat obecności niepokojącą dużej ilości (183-220) chińskich statków na wodach wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin w pobliżu rafy Whitsun. Rzecznik prezydenta poinformował, że Duterte powołując się na orzeczenie Stałego Trybunału Arbitrażowego w Hadze z 2016 roku podkreślił, że obszar, na którym przebywają chińskie jednostki należy do Filipin. Wezwał również do przestrzegania prawa międzynarodowego (UNCLOS). Huang Xilian powołał się jedynie na wcześniejsze komunikaty prasowe chińskiej ambasady, według których obecność chińskich statków przy rafie Whitsun jest wynikiem złych warunków pogodowych.

25 marca: Wietnam zgłasza swój sprzeciw wobec wzmożonej obecności chińskich statków w archipelagu Spratly. Rzeczniczka chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Le Thi Thu Hang wezwała Pekin do przestrzegania prawa międzynarodowego (UNCLOS), a także innych dokumentów jak deklaracja o postępowaniu stron na Morzu Południowochińskim. Według MSZ Wietnam posiada podstawy prawne oraz historyczne dowody, zapewniające pełną suwerenność nad Wyspami Spratly, a co za tym idzie chińska obecność na tym obszarze jest pogwałceniem prawa międzynarodowego i prowadzi do niepotrzebnego wzrostu napięć w regionie.

26 marca: Kambodża przyjęła dostawę 1,5 mln chińskich szczepionek na koronawirusa. W Phnom Penh wylądował samolot z dostawą 1,5 mln dawek szczepionki produkowanej przez koncern Sinovac, zakupionej za kwotę 15 mln USD (średnio 10 USD za jedną dawkę). Według zapowiedzi rządu w planach jest zakup kolejnej partii 4 mln dawek chińskiej szczepionki. Łącznie Kambodża przyjęła wcześniej 600 tys. dawek szczepionki

wyprodukowanej przez Sinopharm, a także 320 tys. dawek szczepionki Astra Zeneca w ramach inicjatywy COVAX.

28 marca: Filipiny zapowiedziały gotowość do obrony suwerenności kraju oraz morskich zasobów naturalnych. Minister obrony Delfin Lorenzana w kolejnym oświadczeniu zapowiedział zwiększenie liczby patroli marynarki wojennej i straży przybrzeżnej w pobliżu spornych obszarów na Morzu Południowochińskim w celu zabezpieczenia roszczeń terytorialnych i morskich kraju razem ze znajdującymi się na tych obszarach surowcami naturalnymi. Korzystając z okazji zwrócił się również kolejny raz do Chin, aby wycofały swoje statki zakotwiczone w pobliżu rafy Whitsun. Zapewnił obywateli, że oprócz floty wykorzystywane są inne zasoby, na przykład samoloty SIAI-Marchetti S.211 (AS-211) prowadzące patrole powietrzne.

28 marca: Indonezja wspólnie z Japonią będą kontestować prowokacyjne działania Chin zwiększające napięcie wokół sporów terytorialnych i morskich. Na spotkaniu ministrów obrony Prabowo Subianto oraz Nobuo Kishi, przedstawiciele obu państw uzgodnili wspólną politykę wobec Chin w przypadku jednostronnych działań Pekinu mających na celu zaburzenie statusu quo na spornych obszarach Morza Południowochińskiego i Wschodniocińskiego. Nobuo Kishi poinformował także, że w odpowiedzi na nowe regulacje prawne dotyczące chińskiej straży przybrzeżnej zdecydował się na intensyfikację współpracy z Indonezją w zakresie obrony i bezpieczeństwa, w tym na wspólne ćwiczenia morskie na Morzu Południowochińskim.

29 marca: na Filipiny dotarła pierwsza dostawa zakupionej przez rząd chińskiej szczepionki na COVID-19. Na Filipiny dostarczono 1 mln dawek szczepionki CoronaVac, zakupionych za kwotę 14,44 mln USD (niecałe 14,5 USD za jedną dawkę). Jest to pierwsza dostawa szczepionki, która nie została zrealizowana w ramach darowizny (Chiny przekazały do tej pory 1 mln dawek za darmo). Zgodnie z umową zawartą z chińskim producentem Sinovac Biotech do grudnia bieżącego roku dostarczone zostanie łącznie 25 mln dawek szczepionki.

29 marca: chińskie media donoszą o groźnych przelotach filipińskich myśliwców nad statkami rybackimi w pobliżu rafy Whitsun. Chińska platforma informacyjna „Global Times” donosi o zagrażających bezpieczeństwu niskich przelotach lekkiego myśliwca filipińskich sił powietrznych nad flotą rybacką szukającą schronienia w lagunie rafy Whitsun. Samolot prowadzący obserwację został zidentyfikowany jako myśliwiec FA-50 importowany z Korei Południowej. Wskazano jednocześnie, że ten typ samolotów jest mniej zaawansowany technicznie od samolotów JF-17, produkowanych przez Chiny wspólnie z Pakistanem.

30 marca: w Chinach odbędzie się spotkanie ministrów spraw zagranicznych państw Azji Południowo-Wschodniej. Rzeczniczka chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Hua Chunying poinformowała na konferencji prasowej, że szef resortu Wang Yi spotka się w prowincji Fujian ze swoimi odpowiednikami z Singapuru, Indonezji, Malezji oraz Filipin. Spotkania odbędą się od 31 marca do 2 kwietnia.

31 marca: chińskie statki nadal obecne na wodach wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin. Według najnowszych doniesień filipińskiej grupy zadaniowej wciąż w lagunie rafy Whitsun wciąż są zakotwiczone 44 statki. Niemniej jednak w obrębie grupy atolów Union Bank obecnych jest więcej chińskich statków. W pobliżu rafy Johnson South wykryto 115

jednostek, a niedaleko Wyspy Thitu 45 statków. Oprócz tego łącznie 50 jednostek rozmieszczonych jest przy obiektach Mischief, Fiery i Subi, a także 4 dodatkowe okręty chińskiej marynarki wojennej przy rafie Mischief. Podsumowując, łącznie 258 chińskich statków przebywa na filipińskich wodach Morza Południowochińskiego.

31 marca: ministrowie spraw zagranicznych Chin i Singapuru spotkali się w prowincji Fujian. Wang Yi oraz Vivian Balakrishnan podczas rozmów w Nanping wyrazili chęć pogłębienia pragmatycznej współpracy i dalszego rozwoju stosunków dwustronnych. Szef chińskiej dyplomacji zwrócił uwagę na potrzebę przeciwdziałania „nacionalizmowi szczepionkowemu” w trakcie walki z pandemią koronawirusa. Zgodnie z oświadczeniem wydanym przez ministerstwo spraw zagranicznych Singapuru przedstawiciele obu państw poruszyli również temat sytuacji w Birmie, przy wyrażeniu pełnego poparcia dla zasady nieingerowania w wewnętrzne sprawy innych państw.

KOMENTARZ

Podczas gdy większość państw wciąż zmaga się z pandemią koronawirusa, starając się zaszczepić jak najwięcej obywateli w jak najkrótszym czasie, aby osiągnąć odporność populacyjną, Chiny kontynuują bardziej asertywną politykę na Morzu Południowochińskim.

Dzięki najnowszym zdjęciom satelitarnym wykonanym przez amerykańską firmę Maxar, zajmującą się technologiami kosmicznymi, okazało się, że wbrew deklaracjom z 2015 roku Chiny wciąż prowadzą działania mające na celu rekultywację terenu. Zdjęcia potwierdziły, iż rafa Subi znajdująca się w archipelagu Spratly pod chińską kontrolą została powiększona o obszar lądowy o powierzchni 2,85 ha.

Ostatnio jednak największe kontrowersje wzbudziła wyjątkowo duża obecność chińskich statków w pobliżu laguny rafy Whitsun położonej 324 km na zachód od miasta Bataraza w zachodniej prowincji Palawan, a co za tym idzie znajdującej się w wyłącznej strefie ekonomicznej Filipin. Pierwsze doniesienia o chińskiej flocie w tym regionie mówiły o 220 statkach o niebieskim kadłubie, co wskazywałoby, że są to jednostki milicji morskiej. Mimo braku jakiegokolwiek działalności związanej z połowami, strona chińska utrzymuje, że są to kutry rybackie, które zacumowały w pobliżu rafy, aby uniknąć złych warunków pogodowych.

Swój sprzeciw wobec chińskiej aktywności w ramach filipińskiej wyłącznej strefy ekonomicznej wyraził w publicznym oświadczeniu minister obrony Delfin Lorenzana. Wezwał również do jak najszybszego opuszczenia tego obszaru przez chińskie jednostki. Stanowisko ministra obrony został wsparte przez ministra spraw zagranicznych - Teodoro Locsin Jr, który złożył protest dyplomatyczny w tej sprawie. Do krytyki chińskich działań przyłączyły się także inne państwa jak Wietnam, Indonezja, Stany Zjednoczone, Japonia, Australia oraz Kanada.

Mimo fali krytyki na arenie międzynarodowej, zarówno chińskie ministerstwo spraw zagranicznych jak i placówka dyplomatyczna na Filipinach podtrzymywały swoje stanowisko o łodziach rybackich szukających schronienia przez niebezpiecznymi warunkami pogodowymi (silny wiatr). Pojawiały się też słowa krytyki pod adresem państw niezaangażowanych w spory

terytorialnego na Morzu Południowochińskim, zarzucając im przy tym formułowanie fałszywych oskarżeń pod adresem Pekinu, mających na celu destabilizację sytuacji w regionie. Choć chińska dyplomacja prezentowała nieugiętą postawę, to 22 marca dowódca filipińskich sił zbrojny generał Cirilito Sobejana przedstawił report, według którego podczas ostatniego patrolu sił powietrznych wykryto 183 statki w pobliżu rafy Whitsun. Ostatecznie liczba jednostek w tym regionie spadła do 44 pod koniec marca, ale łączna liczba chińskich statków w obrębie wyłącznej strefy ekonomicznej Filipin na Morzu Południowochińskim została określona na 254 statki rybackie (milicji morskiej) oraz 4 okręty chińskiej marynarki wojennej.

Co ważne rafa Whitsun jest jednym z najbardziej wysuniętych na wschód elementów grupy atolów Union Bank, wchodzącego w skład archipelagu Spratly. Do rafy roszczą sobie przede wszystkim trzy państwa (Wietnam, ChRL, Filipiny) i każde z nich posługuje się własną nazwą dla tego obiektu. Rafa składa się z połączenia piasku o długości około 100 m, a co za tym idzie nie jest zamieszkała ani nie posiada żadnej infrastruktury. Niemniej jednak zarówno Filipiny jak i Wietnam obawiają się, że rafa zostanie przejęta przez Chiny w podobny sposób jak to miało miejsce w przypadku mielizny Scarborough w 2012 roku.

II. STOSUNKI CHRL-USA W ASEAN

1 marca: Chiny rozpoczęły miesięczne manewry morskie na Morzu Południowochińskim w odpowiedzi na amerykańską aktywność w regionie. Chińska administracja bezpieczeństwa morskiego poinformowała o trwających miesiąc manewrach marynarki wojennej na Morzu Południowochińskim w strefie o promieniu 5 km. Tym samym ostrzegła wszystkie jednostki w okolicy, aby nie wkraczały w obszar ćwiczeń. Chińskie działania można odbierać jako odpowiedź na amerykańską aktywność w regionie, w tym na dwie operacje FONOP w pobliżu archipelagów Spratly i Paracel. Ponadto Francja również wysłała w ten obszar swoją marynarkę wojenną, co budzi dodatkowy niepokój w Pekinie.

1 marca: do Malezji przybył nowy amerykański ambasador. Brian McFeeters pełnił funkcję doradcy politycznego w latach 2009-2011 w amerykańskiej ambasadzie w Kuala Lumpur, natomiast teraz przejął stanowisko ambasadora. Z uwagi na obostrzenia związane z pandemią koronawirusa, pierwsze spotkania z zespołem placówki dyplomatycznej zostaną przeprowadzone za pośrednictwem wideokonferencji. Sam McFeeters wyraził wdzięczność za powierzenie mu tak ważnej funkcji i zadeklarował dużą aktywność na rzecz rozwoju dwustronnych relacji między państwami.

2 marca: amerykańskie dowództwo chce więcej środków na Indo-Pacyficzną Inicjatywę Odstraszania (PDI). Amerykańskie dowództwo przedstawiło plan wydatków na przyszły rok budżetowy, który ma umożliwić skuteczne ograniczenie chińskich wpływów w regionie. Według planów dowództwa Indo-Pacyfiku w przyszłym roku na inicjatywę odstraszania Waszyngton powinien przeznaczyć 4,68 mld USD i dodatkowo 22,69 mld USD na lata 2023-2027. W dokumencie dla Kongresu uwzględniono szereg obszarów, na które mają zostać przeznaczone środki finansowe od zakupu nowego sprzętu, przez ćwiczenia po eksperymenty i prace badawcze nad innowacjami z zakresu uzbrojenia. Oprócz tego w planach powtórzone zostały niektóre punkty, które pojawiły się w ubiegłym roku jak np. stworzenie własnego systemu obrony raketowej na Guam.

5 marca: Stany Zjednoczone odpowiedziały na warunki Filipin w sprawie przyszłości VFA.

Amerykański ambasador na Filipinach Jose Manuel Romualdez poinformował o rozmowach dotyczących przyszłości VFA, w których uczestniczyli również doradca ds. bezpieczeństwa narodowego Jake Sullivan oraz Edgard Kagan z Departamentu Stanu. Wynikiem rozmów było opracowanie listy amerykańskich zobowiązań do wsparcia filipińskich sił zbrojnych, które zostały przedstawione ministrowi obrony - Delfin Lorenzana. Stany Zjednoczone zobowiązały się między innymi do przekazania 10 helikopterów Black Hawk w ciągu najbliższego roku. Waszyngton liczy, że w ten sposób przekonają Rodrigo Duterte do rozważenia zachowania VFA lub negocjacji nad znowelizowaną wersją poprzedniej wersji umowy, umożliwiającej amerykańskim żołnierzom przebywanie na terytorium Filipin.

5 marca: Stany Zjednoczone nakładają sankcje na Birmę. Amerykański departament handlu poinformował o umieszczeniu na tzw. *czarnej liście* ministrów obrony i spraw wewnętrznych Birmy w związku z zamachem stanu, przeprowadzonym w tym kraju na początku lutego. Ponadto wprowadzone zostały restrykcje eksportowe na dwa przedsiębiorstwa Myanmar Economic Corp. i Myanmar Economic Holdings, które są własnością ministerstwa obrony. Sankcjami zostali również objęci główny dowódca sił zbrojnych Min Aung Hlaing oraz oficerowie odpowiedzialni za przeprowadzenie zamachu stanu.

10 marca: Stany Zjednoczone nakładają kolejne sankcje w odpowiedzi na zamach stanu w Birmie. Amerykański departament handlu dodał do *czarnej listy* dorosłe dzieci birmańskiego przywódcy wojskowego Min Aung Hlainga (Aung Pyae Sone i Khin Thiri Thet Mon), który był odpowiedzialny za realizację zamachu stanu i został szefem rządzącej państwem rady administracji państwowej, a także sześć przedsiębiorstw powiązanych z wojskiem. Sekretarz stanu Antony Blinken zapowiedział jednocześnie, że wkrótce mogą być nałożone kolejne sankcje w odpowiedzi na nieustającą przemoc w kraju. Według najnowszych informacji aresztowano w Birmie ponad 1700 osób i zabito co najmniej 53 osoby.

10 marca: zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez Stany Zjednoczone i Filipiny duża część połowów ryb na Filipinach jest nielegalna. W raporcie przygotowanym przez agencję Stanów Zjednoczonych ds. rozwoju międzynarodowego (USAID) wspólnie z biurem ds. rybołówstwa i zasobów morskich (BFAR) zawarto wyniki badań, według który 27-40% złowionych na Filipinach ryb w 2019 roku należy zakwalifikować, jako pochodzące z nielegalnych połowów, a ich wartość można oszacować na 1,3 mld USD. Ponadto co najmniej 30% wszystkich kutrów rybackich biorących udział w połowach jest niezarejestrowana, a co za tym idzie około 422 tys. ton ryb rocznie nie jest uwzględniana w oficjalnych statystykach. Nielegalne połowy przyczyniają się nie tylko do strat budżetu państwa (około 101,8 mld USD rocznie), ale mają również destruktywny wpływ na środowisko naturalne.

11 marca: Chiny potępiają obecność amerykańskiej marynarki wojennej w okolicach Cieśniny Tajwańskiej. Zgodnie z oświadczeniem wydanym przez dowództwo VII floty, niszczyciel rakietowy typu Arleigh Burke - USS John Finn, przeprowadził rutynowy patrol przez Cieśninę Tajwańską, zgodnie z normami prawa międzynarodowego. Był to już trzeci tego rodzaju patrol od czasu zaprzysiężenia Joe Bidena na prezydenta Stanów Zjednoczonych. Reakcja Pekinu była taka sama jak w poprzednich przypadkach,

a mianowicie patrol został potępiony i uznany jako przykład amerykańskiej prowokacji, przyczyniającej się do destabilizacji regionu.

11 marca: Wietnam wyraził poparcie dla większego zaangażowania Stanów Zjednoczonych w regionie z zakresu bezpieczeństwa. Rzeczniczka ministerstwa spraw zagranicznych Le Thi Thu Hang poinformowała, że z zadowoleniem przyjęto wytyczne administracji Joe Bidena wobec regionu Indo-Pacyfiku na najbliższe cztery lata. Zgodnie ze stanowiskiem rzeczniczki, Wietnam zawsze będzie popierał wszelkiego rodzaju inicjatywy, które są zgodne z prawem międzynarodowym i jednocześnie uwzględniają rolę ASEAN w sprawach dotyczących regionu Azji Południowo-Wschodniej.

16 marca: Sąd Najwyższy Filipin odrzucił skargę na decyzję prezydenta o wystąpieniu z Międzynarodowego Trybunału Karnego. Sąd Najwyższy jednogłośnie odrzucił skargę senatorów reprezentujących opozycję polityczną dotyczącą decyzji Rodrigo Duterte o wycofaniu Filipin z MTS. Skarga została złożona w maju 2018 roku, zaledwie dwa miesiące po tym jak prezydent Duterte przesłał odpowiednie dokumenty do Sekretarza Generalnego ONZ. Natomiast od marca 2019 roku Filipiny oficjalnie nie są sygnatariuszem Traktatu Rzymskiego, powołującego MTS. Decyzja prezydenta o opuszczeniu MTS była skutkiem wszczęcia przez trybunał postępowania dotyczącego krajowej kampanii antynarkotykowej (jeden z głównych punktów kampanii prezydenckiej Duterte), w wyniku której zginęło kilkanaście tysięcy osób.

17 marca: Stany Zjednoczone przeprowadziły z Australią manewry morskie w regionie Indo-Pacyfiku. Krążownik rakietowy typu Ticonderoga, USS Bunker Hill (CG 52), wykonał ćwiczenia typu PASSEX z fregatą klasy Anzac, HMAS Anzac (III) (FFH 150) na Oceanie Indyjskim. Był to pierwszy raz, kiedy jednostka USS Bunker Hill brała udział w ćwiczeniach z australijską marynarką wojenną, dzięki którym doskonalono umiejętności z zakresu komunikacji, nawigacji oraz koordynacji wspólnych zdarzeń.

19 marca: Stany Zjednoczone promują swoje produkty rolne w Wietnamie. Konsulat USA w Ho Chi Minh i Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych uruchomiły inicjatywę marketingową „United Tastes”, mającą na celu promocję amerykańskich produktów rolnych w Wietnamie. Konsul generalna USA Marie C. Damour poinformowała, że powodem, dla którego wybrano Wietnam do uruchomienia programu, jest to, że demograficznie Wietnam jest młodszym społeczeństwem, a także poprzez wzgląd na rosnącą klasę średnią i rozwój gospodarczy kraju. Na chwilę obecną dwustronny handel produktami rolniczymi między państwami w ciągu roku osiąga wartość 8 mld USD, a tego rodzaju inicjatywy mają się przyczynić do wzrostu w tym obszarze w najbliższym okresie.

22 marca: relacje między Malezją i Koreą Północną uległy dużym napięciu z powodu decyzji w sprawie ekstradycji do Stanów Zjednoczonych. Malezyjski sąd federalny odrzucił apelację w sprawie ekstradycji obywatela Korei Północnej - Mun Chol Myonga, do Stanów Zjednoczonych w związku z podejrzeniem o jego zaangażowanie o pranie brudnych pieniędzy. Będzie to pierwszy w historii tego rodzaju przypadek, co sprawiło napięcie relacji Malezji z Koreą Północną, które przeżywają kryzys od 2017 roku, kiedy w Kuala Lumpur przeprowadzono zamach na brata Kim Dzong Una. Pjongjang wydał specjalne oświadczenie, w którym ogłoszono zerwanie stosunków dyplomatycznych, a także wezwano pracowników służby dyplomatycznej o opuszczenie Malezji. Ministerstwo spraw zagranicznych Malezji wyraziło głębokie ubolewanie z powodu decyzji Korei Północnej o zerwaniu stosunków

i poinformowało o zamknięciu swojej ambasady w Pjongjangu, której działalność była zawieszona od 2017 roku.

22 marca: amerykański Departament Skarbu rozszerza sankcje w odpowiedzi na przemoc w Birmie. Stany Zjednoczone umieściły na tzw. czarnej liście dwóch kolejnych obywateli Birmy zaangażowanych w tłumienie protestów przeciwko zamachowi stanu z początku lutego oraz członków dwóch dywizji lekkiej piechoty.

23 marca: Stany Zjednoczone poparły sprzeciw Filipin wobec chińskiej obecności na spornym obszarze Morza Południowochińskiego. Amerykańska ambasada na Filipinach wyraziła swoje zaniepokojenie obecnością dużej liczby chińskich statków w pobliżu rafy Whitsun, położonej w wyłącznej strefie ekonomicznej kraju. W oficjalnym stanowisku wyrażono również poparcie dla skarg złożonych zarówno przez filipińskiego ministra spraw zagranicznych jak i ministra obrony przeciwko chińskim działaniom, które mają na celu zastraszenie mniejszych państw oraz prowadzą do destabilizacji regionu. Chińska ambasada na Filipinach zaprzecza wszelkim oskarżeniom, argumentując, iż statki w pobliżu rafy są kutrami rybackimi szukającymi tam schronienia przed trudnymi warunkami pogodowymi. Ponadto chińska placówka dyplomatyczna wskazała, że Stany Zjednoczone nie powinny zaprzestać prowokacyjnych działań, ponieważ nie są stroną sporów na Morzu Południowochińskim.

24 marca: Malezja odeśle z powrotem do Stanów Zjednoczonych nielegalny transport odpadów. Rzecznik ministerstwa środowiska Malezji Mohamad Khalil Zaiyany Sumiran poinformował, że najbliższy transport kontenerów z niebezpiecznymi odpadami plastikowymi, które wypłynęły z Los Angeles nie zostaną przyjęte do kraju i będą musiały wrócić do Stanów Zjednoczonych. Decyzję oparto o konwencję bazylejską ONZ, która weszła w życie w styczniu bieżącego roku i reguluje handel niebezpiecznymi odpadami. Stany Zjednoczone są jednym z państw produkujących statystycznie najwięcej odpadów z plastiku w przeliczeniu na jednego mieszkańca, co było prawdopodobnie jedną z przyczyn, dla których nie ratyfikowały konwencji bazylejskiej. Po tym jak Chiny zakazały w 2018 roku importu odpadów z innych państw, to Malezja stała się jednym z głównych odbiorców w regionie. Rząd postanowił jednak przeciwdziałać temu procederowi, który prowadzi do zwiększenia zanieczyszczenia środowiska.

25 marca: Tajlandia zatwierdziła do krajowego stosowania szczepionkę na COVID-19 koncernu Johnson & Johnson. Administracja ds. leków i żywności wydała pozytywne rekomendacje dla szczepionki produkowanej przez amerykańską firmę farmaceutyczną Johnson & Johnson. Jest to trzecia szczepionka na koronawirusa, która może być wykorzystana w Tajlandii obok leków produkowanych przez takie firmy jak AstraZeneca i Sinovac Biotech. Wniosek o zatwierdzenie złożyła także indyjska firma Bharat Biotech International Ltd, natomiast swoje zainteresowanie wyraziły koncerny Sinopharm, Moderna Inc, a także producent rosyjskiej szczepionki Sputnik V. Do tej pory dwie dawki szczepionki otrzymało 5800 obywateli, a jedną dawkę 96 tys.

29 marca: Stany Zjednoczone zawieszają współpracę handlową z Birmą nawiązaną w ramach umowy z 2013 roku. Po jednym z najbardziej krwawych dni protestów w Birmie, w których zginęło 114 osób, Waszyngton zdecydował się na wstrzymanie współpracy handlowej i inwestycyjnej prowadzonej na mocy umowy podpisanej w 2013 roku.

Współpraca będzie kontynuowana dopiero po przejęciu władzy w Birmie przez rząd wybranych w ubiegłorocznych wyborach.

KOMENTARZ

Możliwości bojowe Chin zarówno pod względem ilościowym jak i zaawansowania technologicznego sprzętu militarnego cały czas rosną. Pekin jest świadomy swojego potencjału oddziaływania w regionie, w związku z czym prezentuje coraz bardziej asertywną lub wręcz wrogą postawę, która prowadzi do zastraszania słabszych partnerów, zwłaszcza tych, zaangażowanych w spory terytorialne na Morzu Południowochińskim. Zagrożenie jakie stanowią Chiny dla regionu Indo-Pacyfiku jest nie tylko dostrzegane w Waszyngtonie, ale panuje rzadko spotykany ponadpartyjny konsensus w sprawie konieczności powstrzymania ChRL.

W kwietniu ubiegłego roku przedstawiono propozycję utworzenia inicjatywy odstraszenia na Indo-Pacyfiku (Indo-Pacific Deterrence Initiative, IPDI), wzorowanej na podobnym przedsięwzięciu w Europie (European Deterrence Initiative, EDI), zainicjowanym po tym jak Rosja przejęła Krym, na który w ciągu pięciu lat przeznaczono środki w wysokości 26,9 mld USD. EDI została zainaugurowana w Warszawie przez prezydenta Baracka Obamę w czerwcu 2014 roku jako europejska inicjatywa wzmocnienia (European Reassurance Initiative, ERI), której celem było zapewnienie dodatkowych środków na amerykańską aktywność wojskową w Europie. EDI skupia się przede wszystkim na współpracy USA z poszczególnymi sojusznikami w regionie, a także wzmacnia amerykańskie zdolności do wypełnienia gwarancji o wzajemnej obronie w ramach NATO. Inicjatywa jest finansowana z funduszu na zagraniczne operacje kryzysowe (Overseas Contingency Operations, OCO), który nie podlega obostrzeniom, jakie nałożono po kryzysie gospodarczym na podstawowy budżet obronny USA na lata 2012–2021.

Na początku marca bieżącego roku szef Dowództwa Indo-Pacyfiku USA (INDOPACOM), admirał Philip Davidson wyraził swoje głębokie zaniepokojenie tempem modernizacji chińskich sił zbrojnych i co za tym idzie zgłosił potrzebę przeznaczenia większych środków finansowych na wypełnieniu luk w amerykańskich zdolnościach projekcji siły na Indo-Pacyfiku.

Zgodnie z raportem przedstawionym Kongresowi przez Dowództwo Indo-Pacyfiku USA, aby nawiązać wyrównaną rywalizację z Chinami w ciągu najbliższych lat, potrzebne są dodatkowe środki finansowe na okres 2022-2027 w wysokości 27 mld USD, z czego 4,6 mld USD powinno znaleźć się już w budżecie na 2022 rok. W tegorocznym raporcie znalazło się kilka kosmetycznych zmian w porównaniu do raportu z ubiegłego roku. Philip Davidson zgłosił potrzebę zakupu nowych pocisków i systemów obrony powietrznej, systemów radarowych, utworzenia dodatkowych centrów wymiany informacji wywiadowczych,

budowy nowych magazynów zaopatrzenia, a także utworzenia poligonów oraz organizację większej ilości ćwiczeń z sojusznikami i partnerami w regionie.

W swoich planach INDOPACOM ponownie przedstawiło plan budowy trwałej i zintegrowanej obrony powietrznej (Aegis Ashore) o zakresie 360 stopni na Guam za 1,6 mld USD (według specjalistów z zakresu bezpieczeństwa rzeczywisty koszt takiego systemu może wrosnąć do 3 mld USD), obsługiwanej przez system radarowy o wysokiej częstotliwości za kwotę 200 mln USD w Palau, a także grupę radarów kosmicznych o wartości 2,3 mld USD. Ponadto zgłoszono potrzebę budowy naziemnych wyrzutni rakiet dalekiego zasięgu (ponad 500 km) wzdłuż pierwszego łańcucha wysp. Zdaniem admirała Philipa Davidson'a priorytetowym zadaniem jest utworzenie systemu Aegis Ashore na Guam do 2026, aby zapewnić bezpieczeństwo dla tej strategicznej lokacji na Zachodnim Pacyfiku, kluczowej z perspektywy prowadzenia operacji przeciwko Chinom jak i Korei Północnej w przypadku kryzysowej sytuacji. Na Guam znajduje się lotnisko oraz baza dla okrętów podwodnych, ale nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że jest zamieszkiwana przez około 170 tys. amerykańskich obywateli.

Największym wyzwaniem w związku z IPDI jest źródło finansowania. Podczas gdy EDI wykorzystywała głównie środki z OCO, to nie ma takiej zgody w przypadku IPDI. Środki finansowe w ramach OCO stanowią 17% wszystkich funduszy amerykańskiego Departamentu Obrony. Ich znaczenie widać chociażby przy porównaniu kwot jakie zostały przeznaczone w ubiegłym roku na EDI – 5,9 mld USD w porównaniu do programów związanych z zwiększaniem możliwości odstraszenia na Pacyfiku – 2,2 mld USD. W przypadku środków przeznaczonych na zwiększanie potencjału na Pacyfiku należy podkreślić, że pochodzą z podstawowego budżetu Departamentu Obrony bez udziału funduszy OCO.

Choć zagrożenie ze strony Pekinu jak i Moskwy jest równie mocno akcentowane w wszelkiego rodzaju dokumentach z zakresu bezpieczeństwa strategicznego Stanów Zjednoczonych (np. Strategia Bezpieczeństwa Narodowego z 2018 roku) to widać na tym przykładzie, że nie jest to odzwierciedlone w przypadku sposobu finansowania odpowiednich dowództw i programów mających na celu przeciwdziałanie rosnącym wpływom Rosji oraz Chin. Decydenci w Waszyngtonie będą zmuszeni do wykorzystania OCO do współfinansowania rozbudowy możliwości i modernizacji INDOPACOM, jeżeli chcą utrzymać swoją pozycję jako gwaranta bezpieczeństwa dla sojuszników i partnerów w regionie Indo-Pacyfiku, a także stanowić realne wyzwanie dla chińskiego ekspansjonizmu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

